

§ 90

Varhaiskasvatuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

HEL 2014-005314 T 03 00 00

Lausunto

Varhaiskasvatuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen) seuraavan lausunnon:

Lausunto

Lautakunta haluaa lausunnossaan korostaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden tärkeyttä ja tuo esille, että subjektiivinen päivähoito-oikeus tulee säilyttää kaikkien lasten oikeutena. Päivähoito-oikeutta ei saa rajata, koska oikeuden poistaminen mm. vanhempien kotonaolon perusteella tai päivähoitopaikan salliminen vain erityisyyden perusteella johtaa lasten eriarvoistamiseen.

Hallituksen rakennepoliittisessa ohjelmassa talouden kasvuedellytysten vahvistamiseksi ja julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi esitetään, että subjektiivinen päivähoito-oikeus rajoitetaan sosiaaliset perusteet huomioivalla tavalla osa-aikaiseksi silloin, kun vanhempi on kotona äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaalla tai kotihoidontuella. Vastaavissa tilanteissa ei olisi myöskään oikeutta esiopetuksen ja perusopetuksen lisäksi järjestettävään osa-aikaiseen päivähoitoon. Lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2015.

Voimaantulosäännöksen mukaan ehdotus koskisi niitä perheitä, jotka jäävät perhevapaille tai -etuuksille lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä opetusvirasto vastaa ruotsinkielisen päivähoidon ja esiopetuksen järjestämisestä. Opetuslautakunta antaa esityksestä oman lausuntonsa. Lausuntoa on valmisteltu yhteistyössä varhaiskasvatusviraston ja opetusviraston kanssa.

Varhaiskasvatusviraston henkilöstötoimikunta on käsitellyt asiaa 22.4.2014.

Helsingin asiakastietojärjestelmistä ei ole saatavissa tietoa siitä, kuinka paljon kunnallisessa kokopäivähoidossa ja esiopetuksen lisäksi tarjottavassa osapäiväisessä päivähoidossa on lapsia, joiden vanhempi

on kotona äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaalla tai kotihoidontuella. Palvelujen käyttö on, kuten muissakin suurimmissa kaupungeissa, kokopäivähoitoon painottunutta. Vuoden 2013 lopussa kokopäivähoidossa oli 22 258 lasta ja osapäivähoidossa 862 lasta. Viime vuosina on Helsingissä lisätty lasten kerhotoimintaa, joka on suunnattu kotona lapsiaan hoitaville perheille ja joka on ollut maksutonta. Vuoden 2013 lopussa kerhotoiminnan piirissä oli 1 448 lasta.

Ehdotuksen sisältämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajaus vaikuttaa tarpeeseen uudistaa varhaiskasvatuspalvelujen sisäistä rakennetta siten, että nykyisestä kokopäivähoitopainotteisesta varhaiskasvatuksesta siirrytään enemmän osa-aikaisen varhaiskasvatuksen tarjonnan suuntaan.

Ehdotuksen mukaan päivähoito-oikeuden laajuuden muutokset eivät saisi johtaa siihen, että jo päivähoidossa oleva lapsi joutuisi muuttamaan päivähoitopaikkaa tämän muutoksen seurauksena. Palvelurakenteen muutos ei siksi ole toteutettavissa esimerkiksi siten, että kunta lisäisi joihinkin päiväkoteihin osapäiväisiä ryhmiä. Koska osa-aikaista varhaiskasvatusta tulee olla tarjolla kaikissa päivähoiton toimipisteissä, merkitsee uudistamistyö asiakasta lähellä olevaa, yksittäisessä päiväkodissa ja perhepäivähoidon ohjausalueella tapahtuvaa uusien toimintamuotojen kehittämistä ja käyttöönottoa.

Jotta varhaiskasvatuksen sisältö ja kustannukset pysyvät hallinnassa, tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä ja hoitoaikojen sopimista perheiden kanssa. Palveluverkosta vastaavalla varhaiskasvatusalueella tarvitaan toiminta-aikojen, tilojen ja henkilöstön käytön yhteistä suunnittelua.

Perhepäivähoidossa osa-aikaisen ja kokopäiväisen varhaiskasvatuksen vuorottelun toteuttaminen on päiväkotia vaativampaa. On myös mahdollista, että tämä osaltaan vaikuttaa perhepäivähoidon tarjonnan vähentymiseen nykyisestä. Muutoksella voi myös olla vaikutuksensa kunnassa tarjolla olevaan kerhotoimintaan. Kun varhaiskasvatuksen palvelurakenne ja toiminta jokaisen päiväkodin sisällä muuttuu, ne perheet, jotka tällä hetkellä ovat valinneet hoitovapaiden tai etuuskien aikana lapselleen kerhotoiminnan, saattavat uudessa tilanteessa valita tutussa päiväkodissa tapahtuvan osapäiväiseen varhaiskasvatuksen esimerkiksi leikkipuistossa tarjolla olevan kerhotoiminnan sijaan. Kuten ehdotuksessa sen vaikutuksista todetaan, perheiden valintoja ei voida suoraan ennustaa. Järjestäjän kannalta on tärkeää, että palveluissa on lapsen varhaiskasvatuksen tarpeeseen sopivia ja myös kustannuksiltaan taloudellisia vaihtoehtoja. Varhaiskasvatuslautakunta

myös korostaa, etteivät kaikki perheet välttämättä ole yhdenvertaisessa asemassa valinnan suhteen esimerkiksi sosioekonomisten tekijöiden takia.

Ehdotuksessa edellytetään, että lapselle tulee järjestää kokopäiväinen päivähoitopaikka silloin, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se olisi muutoin lapsen edun mukaista. Päivähoitopaikkaa haettaessa lapsen huoltajat voisivat hakea subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen piiriin kuuluvalla lapselle kokopäiväistä hoitopaikkaa esittämällä syitä kokopäiväisen hoidon tarpeelle. Vastaavasti, jos perheen olosuhteet muuttuvat lapsen ollessa päivähoitossa, tulee päivähoitoa järjestävässä yksikössä käydä läpi lapsen huoltajan kanssa muuttunut tilanne ja sen aiheuttamat muutokset.

Edellä mainittujen palvelun tarvetta määrittävien näkökohtien läpikäyminen edellyttää asiakaskohtaista työskentelyä. Hoitopaikkapäätöksiä tekeviä virkamiehiä (päiväkodin johtaja ja perhepäivähoidon ohjaaja) on tällä hetkellä suomenkielisessä päivähoitossa Helsingissä 177. Lapsen edun todentamiseksi ja riittävän tasapuolisen arvioinnin toteutumiseksi hoitopaikkapäätösten tekijät tulevat tarvitsemaan uuteen toimintamalliin siirryttäessä kunnassa sovittuja ja kirjattuja asiakasohjauksen periaatteita.

Ehdotuksessa arvioidaan, että päivähoitopäätöksistä tehtyjen muutoksenhakujen määrä saattaisi kasvaa muutoksen seurauksena. Muutoksenhakujen lisääntyminen vaikuttaa hoitopaikkapäätöksentekijöinä toimivien virkamiesten hallinnollisiin työtehtäviin. Mikäli muutoksenhaut lisääntyvät merkittävästi, kunnan on varauduttava muutoksenhakujen valmisteluun tarvittavan keskitetyn henkilöstön lisäämiseen. Helsingissä muutoksenhakuja ei enää viime vuosina ole juuri ollut (7 kpl vuonna 2012/4 kpl vuonna 2013).

Ehdotus ei vaikuttaisi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaisten tukien myöntämiseen. Valtakunnallinen tuki myönnettäisiin riippumatta siitä, onko lapsi koko- tai osapäivähoitossa. Helsinki on maksanut ns. Helsinki-lisää silloin, kun lapsen päivähoito on kokopäivähoitoa, eli hoitoaika on yli 25 tuntia viikossa. Mikäli edellä mainittuihin ei tehdä muutoksia, arviona on, että yksityisen palvelun tuottajien järjestämän päivähoiton suosio lisääntyisi jonkin verran, koska yksityisen hoidon tuella lapsi voitaisiin edelleen pitää jatkuvasti kokopäiväisessä hoidossa eikä perheen olosuhteiden muutokset vaikuttaisi päivähoiton järjestämiseen.

Osa-aikaisen varhaiskasvatuksen lisääntymisellä on vaikutusta myös asiakasmaksukertymiin. Vaikutus syntyy siitä, miten rajoittamisen piiriin

kuuluvat lapset jakaantuisivat toisaalta päivähoitomaksun määräytymisen ja toisaalta osa-aikaisen ja kerhotoiminnan palvelun valinnan mukaan. Varhaiskasvatuspalvelujen asiakasmaksuja uudistettaessa on kaupungin talouden kannalta seurattava palvelujen muutosten vaikutusta kokonaisasiakasmaksukertymiin.

Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen arvioidaan vähentävän kunnan päivähoiton kustannuksia. On huomattava, että varhaiskasvatuslakia valmistelleen työryhmän esitys päiväkodin osapäiväisen (enintään 5 tuntia päivässä) varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen muutoksesta on kustannusvaikutuksiltaan vastakkainen eli merkitsee kunnalle kustannusten kasvua. Mikäli yli 3-vuotiaiden lasten osapäiväiseen varhaiskasvatukseen tarvittaisiin jatkossa sama määrä henkilökuntaa kuin kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen (henkilöstön ja lasten suhdeluku 1:7), subjektiiivisen oikeuden rajoittamisesta johtuva kustannusten pieneneminen ei toteutuisi. Lisäksi rakennepoliittisessa ohjelmassa olevat muut esitykset, kuten kotihoidontuen puolittaminen vanhempien kesken ja esiopetuksen velvoittavuus tulevat lisäämään palveluihin tulevien lasten määrää ja sitä kautta varhaiskasvatuksen kustannuksia.

Lapsen näkökulmasta osa-aikainen varhaiskasvatus on riittävää, kun se on sisällöllisesti hyvin suunniteltua ja toteutettua ja päivästä muodostuu lapselle mielekäs kokonaisuus.

Lausunnon keskeinen sisältö

Helsingin päivähoitopalvelujen käyttö on, kuten muissakin suurimmissa kaupungeissa, kokopäivähoitoon painottunutta. Vuoden 2013 lopussa kokopäivähoidossa oli 22 258 lasta ja osapäivähoidossa 862 lasta. Kotona lapsiaan hoitaville perheille on ollut tarjolla maksutonta kerhotoimintaa. Vuoden 2013 lopussa kerhotoiminnassa oli 1 448 lasta.

Ehdotuksen sisältämä subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajausta vaikuttaa tarpeeseen uudistaa varhaiskasvatuspalvelujen sisäistä rakennetta. Osa-aikaista varhaiskasvatusta tulee olla tarjolla kaikissa päivähoiton toimipisteissä. Jotta varhaiskasvatuksen sisältö ja kustannukset pysyvät hallinnassa, tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä ja hoitoaikojen sopimista perheiden kanssa.

Lapsen huoltajat voisivat hakea subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen piiriin kuuluvalla lapselle kokopäiväistä hoitopaikkaa esittämällä syytä kokopäiväisen hoidon tarpeelle. Lapsen edun todentamiseksi ja riittävän tasapuolisen arvioinnin toteutumiseksi hoitopaikkapäätösten tekijät tulevat tarvitsemaan uuteen toimintamalliin siirryttäessä kunnassa sovittuja ja kirjattuja asiakasohjauksen periaatteita.

Hoitopaikkapäätöksiä tekeviä virkamiehiä (päiväkodin johtaja ja perhepäivähoidon ohjaaja) on suomenkielisessä päivähoitossa Helsingissä 177. Ennakoitu muutoksenhakujen lisääntyminen vaikuttaa päätöksentekijöiden hallinnollisten työtehtävien lisääntymiseen ja mikäli muutoksenhaut lisääntyvät merkittävästi, kunnan on varauduttava muutoksenhakujen valmisteluun tarvittavan keskitetyn henkilöstön lisäämiseen.

Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen arvioidaan vähentävän kunnan päivähoiton kustannuksia. Varhaiskasvatuslakia valmistelleen työryhmän esitys päiväkodin osapäiväisen varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen muutoksesta on kustannusvaikutuksiltaan vastakkainen. Mikäli yli 3-vuotiaiden lasten osapäiväiseen varhaiskasvatukseen tarvittaisiin jatkossa sama määrä henkilökuntaa kuin kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, subjekttiivisen oikeuden rajoittamisesta johtuva kustannusten pieneneminen ei toteudu. Varhaiskasvatuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstömitoitusta tarkennetaan esitetyllä tavalla osa-aikaisten ryhmien osalta. Myös rakennepoliittisessa ohjelmassa olevat muut esitykset, kuten kotihoidontuen puolittaminen vanhempien kesken ja esiopetuksen velvoittavuus tulevat lisäämään palveluiden piiriin tulevien lasten määrää ja sitä kautta varhaiskasvatuksen kustannuksia. Varhaiskasvatuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstömitoitusta tarkennetaan esitetyllä tavalla osa-aikaisten ryhmien osalta.

Ehdotus ei vaikuttaisi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaisten tukien myöntämiseen. Helsinki on maksanut ns. Helsinki-lisää silloin, kun lapsen päivähoito on kokopäivähoitoa, eli hoitoaika on yli 25 tuntia viikossa. Mikäli ei tehdä muutoksia, arviona on, että yksityisen palvelun tuottajien järjestämän päivähoiton suosio lisääntyisi jonkin verran, kun perheen olosuhteiden muutokset eivät vaikuttaisi päivähoiton järjestämiseen.

Lapsen näkökulmasta osa-aikainen varhaiskasvatus on riittävää, kun se on sisällöllisesti hyvin suunniteltua ja toteutettua ja päivästä muodostuu lapselle mielekäs kokonaisuus.

Käsittely

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: Lisätään lausunnon kahdeksanteen kappaleeseen virkkeen "Kuten ehdotuksessa sen vaikutuksista todetaan..." jälkeen "Varhaiskasvatuslautakunta myös korostaa, etteivät kaikki perheet välttämättä ole yhdenvertaisessa asemassa valinnan suhteen esimerkiksi sosioekonomisten tekijöiden takia."

Kannattajat: Sanna Vesikansa

Vastaehdotus:

Terhi Mäki: Lisätään lausunnon alkuun seuraavat virkkeet: "Lautakunta haluaa lausunnossaan korostaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden tärkeyttä ja tuo esille, että subjektiivinen päivähoito-oikeus tulee säilyttää kaikkien lasten oikeutena. Päivähoito-oikeutta ei saa rajata, koska oikeuden poistaminen mm. vanhempien kotonaolon perusteella tai päivähoitopaikan salliminen vain erityissyiden perusteella johtaa lasten eriarvoistamiseen."

Kannattajat: Laura Nurminen

Vastaehdotus:

Sanna Vesikansa: Lisätään otsikon "Lausunnon keskeinen sisältö" jälkeisen viidennen kappaleen toiseksi viimeiseksi virkkeeksi "Varhaiskasvatuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstömitoitusta tarkennetaan esitetyllä tavalla osa-aikaisten ryhmien osalta."

Kannattajat: Veronika Honkasalo

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään lausunnon kahdeksanteen kappaleeseen virkkeen "Kuten ehdotuksessa sen vaikutuksista todetaan...." jälkeen "Varhaiskasvatuslautakunta myös korostaa, etteivät kaikki perheet välttämättä ole yhdenvertaisessa asemassa valinnan suhteen esimerkiksi sosioekonomisten tekijöiden takia."

Jaa-äännet: 1
Mika Ebeling

Ei-äännet: 6
Veronika Honkasalo, Jani Moliis, Terhi Mäki, Alekski Niskanen, Laura Nurminen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 1
Mukhtar Abib

Poissa: 1
Tuomas Tiihonen

Suoritettussa äänestyksessä Veronika Honkasalon tekemä ja Sanna Vesikansan kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 6–1. Tyhjää äänesti 1. Poissa 1.

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään lausunnon alkuun seuraavat virkkeet: "Lautakunta haluaa lausunnossaan korostaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden tärkeyttä ja tuo esille, että subjektiivinen päivähoito-oikeus tulee säilyttää kaikkien lasten oikeutena. Päivähoito-oikeutta ei saa rajata, koska oikeuden poistaminen mm. vanhempien kotonaolon perusteella tai päivähoitopaikan salliminen vain erityissyiden perusteella johtaa lasten eriarvoistamiseen."

Jaa-äännet: 1

Mika Ebeling

Ei-äännet: 7

Mukhtar Abib, Veronika Honkasalo, Jani Moliis, Terhi Mäki, Aleks Niskanen, Laura Nurminen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Tuomas Tiihonen

Suoritetussa äänestyksessä Terhi Mäen tekemä ja Laura Nurminen kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 7–1.

Poissa 1.

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään otsikon "Lausunnon keskeinen sisältö" jälkeisen viidennen kappaleen toiseksi viimeiseksi virkkeeksi "Varhaiskasvatuslautakunta pitää tärkeänä, että henkilöstömitoitusta tarkennetaan esitetyllä tavalla osa-aikaisten ryhmien osalta."

Jaa-äännet: 2

Mukhtar Abib, Mika Ebeling

Ei-äännet: 6

Veronika Honkasalo, Jani Moliis, Terhi Mäki, Aleks Niskanen, Laura Nurminen, Sanna Vesikansa

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Tuomas Tiihonen

Suoritetussa äänestyksessä Sanna Vesikansan tekemä ja Veronika Honkasalon kannattama vastaehdotus voitti esittelijän ehdotuksen äänin 6–2. Poissa 1.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Hannele Lakkavaara, varhaiskasvatuksen kehittämispäällikkö, puhelin: 310 42544
hannele.lakkavaara(a)hel.fi

Liitteet

- 1 OKMn lausuntopyyntö lasten päivähoitolaista
- 2 OKMn lausuntopyynnön liite

Lausuntoehdotus

Varhaiskasvatuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lasten päivähoitolaista annetun lain 11 a §:n muuttamisesta ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen) seuraavan lausunnon:

Lausunto

Hallituksen rakennepoliittisessa ohjelmassa talouden kasvuedellytysten vahvistamiseksi ja julkisen talouden kestävyysvajeen umpeen kuromiseksi esitetään, että subjektiivinen päivähoito-oikeus rajoitetaan sosiaaliset perusteet huomioivalla tavalla osa-aikaiseksi silloin, kun vanhempi on kotona äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaalla tai kotihoidontuella. Vastaavissa tilanteissa ei olisi myöskään oikeutta esiopetuksen ja perusopetuksen lisäksi järjestettävään osa-aikaiseen päivähoitoon. Lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2015. Voimaantulosäännöksen mukaan ehdotus koskisi niitä perheitä, jotka jäävät perhevapaille tai -etuuksille lain voimaantulon jälkeen.

Helsingissä opetusvirasto vastaa ruotsinkielisen päivähoiton ja esiopetuksen järjestämisestä. Opetuslautakunta antaa esityksestä oman lausuntonsa. Lausuntoa on valmisteltu yhteistyössä varhaiskasvatusviraston ja opetusviraston kanssa. Varhaiskasvatusviraston henkilöstötoimikunta on käsitellyt asiaa 22.4.2014.

Helsingin asiakastietojärjestelmistä ei ole saatavissa tietoa siitä, kuinka paljon kunnallisessa kokopäivähoitossa ja esiopetuksen lisäksi tarjottavassa osapäiväisessä päivähoitossa on lapsia, joiden vanhempi on kotona äitiys-, isyys-, vanhempain- tai hoitovapaalla tai kotihoidontuella. Palvelujen käyttö on, kuten muissakin suurimmissa kaupungeissa, kokopäivähoitoon painottunutta. Vuoden 2013 lopussa kokopäivähoitossa oli 22 258 lasta ja osapäivähoitossa 862 lasta. Viime vuosina on Helsingissä lisätty lasten kerhotoimintaa, joka on

suunnattu kotona lapsiaan hoitaville perheille ja joka on ollut maksutonta. Vuoden 2013 lopussa kerhotoiminnan piirissä oli 1 448 lasta.

Ehdotuksen sisältämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden raja us vaikuttaa tarpeeseen uudistaa varhaiskasvatustalokujen sisäistä rakennetta siten, että nykyisestä kokopäivähoitopainotteisesta varhaiskasvatuksesta siirrytään enemmän osa-aikaisen varhaiskasvatustalokun tarjonnan suuntaan.

Ehdotuksen mukaan päivähoito-oikeuden laajuuden muutokset eivät saisi johtaa siihen, että jo päivähoitossa oleva lapsi joutuisi muuttamaan päivähoitopaikkaa tämän muutoksen seurauksena. Palvelurakenteen muutos ei siksi ole toteutettavissa esimerkiksi siten, että kunta lisäisi joihinkin päiväkoteihin osapäiväisiä ryhmiä. Koska osa-aikaista varhaiskasvatusta tulee olla tarjolla kaikissa päivähoiton toimipisteissä, merkitsee uudistamistyö asiakasta lähellä olevaa, yksittäisessä päiväkodissa ja perhepäivähoiton ohjausalueella tapahtuvaa uusien toimintamutokien kehittämistä ja käyttöönottoa.

Jotta varhaiskasvatustalokun sisältö ja kustannukset pysyvät hallinnassa, tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä ja hoitoaikokien sopimista perheiden kanssa. Palveluverkosta vastaavalla varhaiskasvatustalokueella tarvitaan toiminta-aikokien, tilokien ja henkilöstön käytön yhteistä suunnittelua.

Perhepäivähoitossa osa-aikaisen ja kokopäiväisen varhaiskasvatustalokun vuorottelun toteuttaminen on päiväkotia vaativampaa. On myös mahdollista, että tämä osaltaan vaikuttaa perhepäivähoiton tarjonnan vähentymiseen nykyisestä. Muutoksella voi myös olla vaikutuksensa kunnassa tarjolla olevaan kerhotoimintaan. Kun varhaiskasvatustalokun palvelurakenne ja toiminta jokaisen päiväkodin sisällä muuttuu, ne perheet, jotka tällä hetkellä ovat valinneet hoitovapaiden tai etuuskien aikana lapselleen kerhotoiminnan, saattavat uudessa tilanteessa valita tutussa päiväkodissa tapahtuvan osapäiväiseen varhaiskasvatustalokun esimerkiksi leikkipuistossa tarjolla olevan kerhotoiminnan sijaan. Kuten ehdotuksessa sen vaikutuksista todetaan, perheiden valintoja ei voida suoraan ennustaa. Järjestäjän kannalta on tärkeää, että palveluissa on lapsen varhaiskasvatustalokun tarpeeseen sopivia ja myös kustannuksiltaan taloudellisia vaihtoehtoja.

Ehdotuksessa edellytetään, että lapselle tulee järjestää kokopäiväinen päivähoitopaikka silloin, jos se on tarpeen lapsen kehityksen, tuen tarpeen tai perheen olosuhteiden takia taikka se olisi muutoin lapsen edun mukaista. Päivähoitopaikkaa haettaessa lapsen huoltajat voisivat

hakea subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen piiriin kuuluvalle lapselle kokopäiväistä hoitopaikkaa esittämällä syytä kokopäiväisen hoidon tarpeelle. Vastaavasti, jos perheen olosuhteet muuttuvat lapsen ollessa päivähoitossa, tulee päivähoitoa järjestävässä yksikössä käydä läpi lapsen huoltajan kanssa muuttunut tilanne ja sen aiheuttamat muutokset.

Edellä mainittujen palvelun tarvetta määrittävien näkökohtien läpikäyminen edellyttää asiakaskohtaista työskentelyä. Hoitopaikkapäätöksiä tekeviä virkamiehiä (päiväkodin johtaja ja perhepäivähoidon ohjaaja) on tällä hetkellä suomenkielisessä päivähoitossa Helsingissä 177. Lapsen edun todentamiseksi ja riittävän tasapuolisen arvioinnin toteutumiseksi hoitopaikkapäätösten tekijät tulevat tarvitsemaan uuteen toimintamalliin siirryttäessä kunnassa sovittuja ja kirjattuja asiakasohjauksen periaatteita.

Ehdotuksessa arvioidaan, että päivähoitopäätöksistä tehtyjen muutoksenhakujen määrä saattaisi kasvaa muutoksen seurauksena. Muutoksenhakujen lisääntyminen vaikuttaa hoitopaikkapäätöksentekijöinä toimivien virkamiesten hallinnollisiin työtehtäviin. Mikäli muutoksenhaut lisääntyvät merkittävästi, kunnan on varauduttava muutoksenhakujen valmisteluun tarvittavan keskitetyn henkilöstön lisäämiseen. Helsingissä muutoksenhakuja ei enää viime vuosina ole juuri ollut (7 kpl vuonna 2012/4 kpl vuonna 2013).

Ehdotus ei vaikuttaisi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaisten tukien myöntämiseen. Valtakunnallinen tuki myönnettäisiin riippumatta siitä, onko lapsi koko- tai osapäivähoitossa. Helsinki on maksanut ns. Helsinki-lisää silloin, kun lapsen päivähoito on kokopäivähoitoa, eli hoitoaika on yli 25 tuntia viikossa. Mikäli edellä mainittuihin ei tehdä muutoksia, arviona on, että yksityisen palvelun tuottajien järjestämän päivähoiton suosio lisääntyisi jonkin verran, koska yksityisen hoidon tuella lapsi voitaisiin edelleen pitää jatkuvasti kokopäiväisessä hoidossa eikä perheen olosuhteiden muutokset vaikuttaisi päivähoiton järjestämiseen.

Osa-aikaisen varhaiskasvatuksen lisääntymisellä on vaikutusta myös asiakasmaksukertymiin. Vaikutus syntyy siitä, miten rajoittamisen piiriin kuuluvat lapset jakaantuisivat toisaalta päivähoitomaksun määräytymisen ja toisaalta osa-aikaisen ja kerhotoiminnan palvelun valinnan mukaan. Varhaiskasvatuspalvelujen asiakasmaksuja uudistettaessa on kaupungin talouden kannalta seurattava palvelujen muutosten vaikutusta kokonaisasiakasmaksukertymiin.

Subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen arvioidaan vähentävän kunnan päivähoiton kustannuksia. On huomattava, että

varhaiskasvatustalautakunta valmistelleen työryhmän esitys päiväkodin osapäiväisen (enintään 5 tuntia päivässä) varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen muutoksesta on kustannusvaikutuksiltaan vastakkainen eli merkitsee kunnalle kustannusten kasvua. Mikäli yli 3-vuotiaiden lasten osapäiväiseen varhaiskasvatukseen tarvittaisiin jatkossa sama määrä henkilökuntaa kuin kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen (henkilöstön ja lasten suhdeluku 1:7), subjektiivisen oikeuden rajoittamisesta johtuva kustannusten pieneneminen ei toteutuisi. Lisäksi rakennepoliittisessa ohjelmassa olevat muut esitykset, kuten kotihoidontuen puolittaminen vanhempien kesken ja esiopetuksen velvoittavuus tulevat lisäämään palveluihin tulevien lasten määrää ja sitä kautta varhaiskasvatuksen kustannuksia.

Lapsen näkökulmasta osa-aikainen varhaiskasvatus on riittävää, kun se on sisällöllisesti hyvin suunniteltua ja toteutettua ja päivästä muodostuu lapselle mielekäs kokonaisuus.

Lausunnon keskeinen sisältö

Helsingin päivähoitopalvelujen käyttö on, kuten muissakin suurimmissa kaupungeissa, kokopäivähoitoon painottunutta. Vuoden 2013 lopussa kokopäivähoidossa oli 22 258 lasta ja osapäivähoidossa 862 lasta. Kotona lapsiaan hoitaville perheille on ollut tarjolla maksutonta kerhotoimintaa. Vuoden 2013 lopussa kerhotoiminnassa oli 1 448 lasta.

Ehdotuksen sisältämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta vaikuttaa tarpeeseen uudistaa varhaiskasvatuspalvelujen sisäistä rakennetta. Osa-aikaista varhaiskasvatusta tulee olla tarjolla kaikissa päivähoitoon toimipisteissä. Jotta varhaiskasvatuksen sisältö ja kustannukset pysyvät hallinnassa, tarvitaan entistä tiiviimpää yhteistyötä ja hoitoaikojen sopimista perheiden kanssa.

Lapsen huoltajat voisivat hakea subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen piiriin kuuluvalla lapsella kokopäiväistä hoitopaikkaa esittämällä syytä kokopäiväisen hoidon tarpeelle. Lapsen edun todentamiseksi ja riittävän tasapuolisen arvioinnin toteutumiseksi hoitopaikkapäätösten tekijät tulevat tarvitsemaan uuteen toimintamalliin siirryttäessä kunnassa sovittuja ja kirjattuja asiakasohjauksen periaatteita.

Hoitopaikkapäätöksiä tekeviä virkamiehiä (päiväkodin johtaja ja perhepäivähoidon ohjaaja) on suomenkielisessä päivähoitossa Helsingissä 177. Ennakoitu muutoksenhakujen lisääntyminen vaikuttaa päätöksentekijöiden hallinnollisten työtehtävien lisääntymiseen ja mikäli muutoksenhaut lisääntyvät merkittävästi, kunnan on varauduttava muutoksenhakujen valmisteluun tarvittavan keskitetyn henkilöstön lisäämiseen.

Subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajoittamisen arvioidaan vähentävän kunnan päivähoiton kustannuksia. Varhaiskasvatuslakia valmistelleen työryhmän esitys päiväkodin osapäiväisen varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksen muutoksesta on kustannusvaikutuksiltaan vastakkainen. Mikäli yli 3-vuotiaiden lasten osapäiväiseen varhaiskasvatukseen tarvittaisiin jatkossa sama määrä henkilökuntaa kuin kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, subjekttiivisen oikeuden rajoittamisesta johtuva kustannusten pieneneminen ei toteudu. Myös rakennepoliittisessa ohjelmassa olevat muut esitykset, kuten kotihoidontuen puolittaminen vanhempien kesken ja esiopetuksen velvoittavuus tulevat lisäämään palveluiden piiriin tulevien lasten määrää ja sitä kautta varhaiskasvatuksen kustannuksia.

Ehdotus ei vaikuttaisi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaisten tukien myöntämiseen. Helsinki on maksanut ns. Helsinki-lisää silloin, kun lapsen päivähoito on kokopäivähoitoa, eli hoitoaika on yli 25 tuntia viikossa. Mikäli ei tehdä muutoksia, arviona on, että yksityisen palvelun tuottajien järjestämän päivähoiton suosio lisääntyisi jonkin verran, kun perheen olosuhteiden muutokset eivät vaikuttaisi päivähoiton järjestämiseen.

Lapsen näkökulmasta osa-aikainen varhaiskasvatus on riittävää, kun se on sisällöllisesti hyvin suunniteltua ja toteutettua ja päivästä muodostuu lapselle mielekäs kokonaisuus.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt varhaiskasvatuslautakunnalta lausuntoa 7.5.2014 mennessä hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta ja lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta (subjekttiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen). Kaupunginhallitus on pyytänyt lausuntoa myös opetuslautakunnalta. Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö Helsingin kaupungille on liitteenä 1. Esityksen pääasiallinen sisältö on liitteenä 2.

Esittelijä

varhaiskasvatusjohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Hannele Lakkavaara, varhaiskasvatuksen kehittämispäällikkö, puhelin: 310 42544
hannele.lakkavaara(a)hel.fi

Liitteet

- 1 OKMn lausuntopyyntö lasten päivähoitolaista
- 2 OKMn lausuntopyynnön liite

29.04.2014

Vakaj/4

Tiedoksi

Kaupunginhallitus